

(CIL II, 453), justament hem vist que alguns dels noms portuguesos (7-9) eren del distr. de *Castelo-Branco* (al qual pertany *Fundão*), Holder dóna més proves epigràfiques a Lusitània: de *Talabara* NL (II, 1706) i del NP *TALABARUS* també lusità (CIL II, 171). No és ⁵ que sigui nom exclusiu de Lusitània: uns altres es troben enllà del Pirineu (Horst Schmidt, *Z. Celt. Phil.* XXVI, 274) i Weisgerber (*Sprache der Festlandkelten*, 210).

En total així tenim bona base per al *TALABARIA*, -ARIO, que necessitem com a ètmon fonètic de *Talavera*, *Taveiro*, *Tavares* i *Taveiros*. Car les formacions en -IO/-IA eren el nostre pa de cada dia en cèltic. La formació del compost en aquella família, és evident: ¹⁵ *TALO-*, *TALA-* 'lloc frontal', en combinació amb un 2n. membre -BARO-, -BARI- que retrobem en *AMBIBARII* (Holder), *SACRO-BARUS* (NP en la inscr. *CIL XIII*, 5856, trobada a Langro). Al capdavant és l'element que ha creat el gran NL *BARIA* ètmon del port. *Beira*, cast. ²⁰ dial. *vera* (establert en el *DCEC/DECH*). Notem que la *Vera* de *Plasencia* precisament és on es troba el nom *Talaveruela* i *BARO-* com a primer membre ha donat tants altres compostos: *Baroialum*, *Baridunum*, *Baromagus*, *Barisios*, *Com-baro-maros* (Holder).

Explicació tan simple i ben fundada, perfectament adequada fins als detalls fonètics i morfològics, que no pot deixar marge a gaires dubtes dels investigadors.

Podem descartar del tot una pista a què invitaven una sèrie de NLL europeus en *-bera* o *-vera*, que ha ³⁰ via atret l'atenció d'alguns i de mi mateix. Però es tracta de noms on no hi ha enlloc l'element *Tala-*; i són noms que designen rius o altres paratges fluvials. Els *Talavera* catalans són lluny de tot riu, en terres altes i seques; i encara que tres dels castellans són ³⁵ vora un gran riu, és sempre ben lluny de llur origen, entremig de moltes dotzenes d'altres poblacions, sense cap indicatiu que puguin haver donat base per al nom del riu. Els detallo, però, en una nota final per des- ⁴⁰ càrrec de consciència dels crítics, que vegin com ho he tingut ben en compte.²

¹ Descartem-ne, en canvi, *Tavarede* (a la freg. da *Figueira da Foz*), que hi volia relacionar Silveira: *-ede* el revela com a antic NP germ. (dels innombrables en *-rede*, *-redi*, *-rido* de la toponímia gallegoportuguesa: sigui *THEUDERED* o un *THEUERED*. — ² A) *Gando-bera* a Ligúria, riu que Plini qualificà de «porcífera» com si hagués significat 'riu de les truites' (*IEW*, 821, 129.36; Tovar, *St. Celt.* XI, 253; Bertoldi, *Norsk Tidsskrift for Sprog.* IV, 17, 19, 30, 179 ss.; Weisgerber, *Spr. u. K.* 33, 83). Si aquella anàlisi podia dur a l'indoeur. *BHERO* 'jo porto', un altre grup (B) hi és incompatible perquè és de noms de riu en *v-*: *Brigovera*, o *-viria*, pont sobre el riu *Vire* de Manche i Calvados; *Ricovera*, NP ⁵⁵ ant. a *Tours*; *Allovira*, inscr. de l'Indre; *Sunnovira*, en una altra inscr. merovingia: per als quals, i d'altres, veg. Vincent, *Top. Fr.*, § 20. Vagi tot això amb el celt. *UEIR-* 'giravolt', o amb el bret. *gouer* «ruisseau» (Holder I, 548; II, 1375; Longnon, ⁶⁰

N.L.Fr., 4b). Partint d'això, cap via d'explicació possible per a *Talavera*, encara que M-Lübke i Weisgerber hi hagin llançat alguns coets fugissers. I no deixem d'aportar-hi (C): *Argento-varia*, vora el Rin d'Alsàcia (Holder I, 214); i l'assonància encara més vaga amb l'*Elaver* de França (*Allier*) (Whatmough, *D.A.G.*, 148, p. 25). Notant que en res d'això no hi ha *TAL-*, tanquem de cop. Amb -T- heus ací noms: *Tolvera* (Holder II, 1883), però com que avui és *la Tourve*, dept. Charente: ací l'accentuació *TÓLVERA* tanca la porta per un altre costat. Qui sap d'on ve un curiós *Talèfre* «aiguille» i «cirque de ~» en el Montblanc (Charles de Mellet), però el que és amb *Talavera*: no hi ha lligam concebible.

Talba, V. T- (misc. ar.)

TALECA

De l'àr. *ta'liqa* 'sac, bossa, sarró'.

Són molts els pobles on hi ha un carrer d'aquest nom, dit així perquè és un carrer que no té eixida: *kaře* de la *taléka* anoto a Ares, *kařé* la *taléka* a Catí i a ²⁵ Morella (ciutat on l'han reformat, obrint-li sortida), i la *taléka* nom d'un carrer d'Hortells (1961).

TALES

Poble valencià, de la Serra d'Espadà, més amunt d'Onda, uns 25 k. a l'OSO. de Castelló de la Plana. PRON.: *táles*, allí mateix, en l'enq. de 1961 (XXIX, 179-183).

MENCIONS ANT. 1247: *Tales* (Huici I, 451) i 1248 (GGRV, 804). En els primers temps tot són capitulacions amb l'aljama dels seus moros (Font Rius, *C. d. p.* I, 786); el 1255 Jaume I, el dóna «ad populandum» a un cavaller cristià (*BSCC* XI, 88), que deu ser P. de Castellnou, que el 1260 en donà la carta de població, publi. inèdita, per Gual (*Ca. Po. del R. de Val.*, § 66); cf. bones orientacions en Font Rius (*C. d. p.* II, 173, 180, 209, 251); en definitiva, queda subjectat al Fur de València: Betí, *BSCC* V, a. 1268 (*EEMCA* III, 272). *S. XVI*: *Tales* (*Mem. Muñoz*; *BSCC* XIV, 430).

Restà població morisca, amb 50 «cristianos nuevos» en el cens de 1563, mentre que en el 1572 van comptats els seus moriscos entre els de Ribesalbes i Artesa, amb un total de 84 (Lapeyre, 33) i ja no figura en el de 1609, segons Reglà; en opinió de Pasqual Meneu pogué ser una de les aldees de nom no precisat, que junt amb Atzeneta, pertanyien abans de la Conquesta, als Alkodaís d'Onda (*El Arch.* II, 176a3f.).

Amb tals antecedents cal creure, que el nom és d'origen aràbic. Descartem, doncs, que vingui del cat. *tala* 'devastació'. Probable, cercar-l'hi en l'arrel *tlh* de l'àrab comú 'estar en mal estat', especialment 'dèbil, fatigat, afamat' i també 'maligne', d'on el part. actiu *tálīh* «injustus» en *RMa* (134, 533) i en el glossari